

## Lausunnot hyvinvointisuunnitelma 2021-2025

Lausunnon antoivat Kasvatus- ja sivistyslautakunta, Kuntakehityslautakunta, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, Tekninen lautakunta, Ikäihmisten neuvosto, Lapsi- ja perheasiainneuvosto, Vammaisneuvosto ja Nuorisovaltuusto.

Päämäärä: Tuusulassa on mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä		
Tavoite	Lausunto	Vastine
1.1. Tarjoamme kunnan palveluverkon kiinteistöjä yhteisöjen käyttöön ja mahdollistamme asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista tekemistä ja kokoontumista	<p>Ikne: Yhteisötilat ovat eläkeläisyhdistyksille tärkeitä. Niitä kehitettäessä tulee yhdistysten edustajia kuulla ajoissa, jotta ikäihmisten tarpeet voidaan huomioida. Tämä koskee myös muuta suunnittelua, jossa ikäihmisten kokemusta tulee hyödyntää ja kuulla jokaisessa prosessin vaiheessa.</p> <p>Lape: Palveluverkkoa uudistettaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että tilat tarjoavat laajat mahdollisuudet yhteisölliseen toimintaan. Huolehditaan myös siitä, että koulujen tilat ovat useiden eri kohderyhmien käytössä. Tuetaan ja vahvistetaan ylisukupolvisia kohtaamisia päiväkodeissa ja kouluissa.</p>	<p>Uudistuvaa palveluverkkoa tehtäessä alueen yhteisöt ja asukkaat otetaan mukaan käyttäjien tarpeiden kartoittamisessa. Lisäksi jo olemassa olevien yhteisötilojen käyttöön liittyvissä asioissa käydään vuoropuhelua tilojen käyttäjien kanssa.</p> <p>Uudistuvaa palveluverkkoa suunniteltaessa ja toteutettaessa huomioidaan tilojen mahdollisimman laaja yhteiskäytön mahdollisuus.</p>
1.2. Palvelumme ja julkiset tilamme ovat saavutettavat, avoimet, turvalliset ja esteettömät.		
1.3. Huolehdimme palveluiden käytettävyydestä ja laadusta asukkaiden hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemiseksi	<p>Ikne: Digitalisaation lisääntyessä mahdollistetaan myös kasvokkaiset palvelut ja huomioidaan, ettei digitalisaatio ehkäise yksinäisyyttä vaan saattaa jopa lisätä sitä.</p>	<p>Tämä on huomioitu suunnitelman tavoitteen 8.1. toimenpiteessä: 8.1.3.Varmistamme, että tietoa ja neuvontaa on tarjolla kasvokkain ja kirjallisessa muodossa</p>
2.1. Edistämme keskusta-alueita, jotka mahdollistavat monipuolisemmat palvelut	<p>Ikne: Palveluita ja etenkin terveystalvueluita suunniteltaessa ja kehitettäessä on huolehdittava, että myös liikkuminen palveluihin on mahdollista.</p> <p>Lape: Keskustojen kehittämisen tavoitteessa ei ole kuvattu, mitä se tarkoittaa nuorten näkökulmasta. Tullaanko esimerkiksi nuorille osoittamaan</p>	

	paikkoja, joissa voi viettää aikaa ja onko liikkumisessa huomioitu myös nuorten mahdollisuus päästä esim. nuorisotiloihin tai muuten tapaamaan toisiaan.	
3.1. Toteutamme ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen hanketta		
3.2. Laadimme kartoituksen ikääntyneiden asumisen nykytilasta ja teemme toimenpidesuunnitelma ikääntyneiden asumisen ennakoimiseksi.		
3.3. Vahvistamme asukkaiden hyvinvointia tarjoamalla viihtyisiä elinympäristöjä	Ikne: Luontokokemukset ovat tärkeitä, ja esteettömyys tulee muistaa aina niitäkin suunniteltaessa.	Kyllä. Esteettömyysasioiden huomioimisessa on tärkeää tehdä yhteistyötä kasvun ja ympäristön sekä vapaa-aikapalveluiden kanssa. Edistystä on tapahtunut neuvostojen asiantuntemuksen hyödyntämisessä.
4.1. Mahdollistamme yritysten liiketoiminnan ja työpaikkojen määrän kasvun ja uusien yritysten ja uudenlaisen liiketoiminnan sijoittumisen Tuusulaan	Ikne: Yritysten toimintaedellytyksiä kehitettäessä on hyvä muistaa, että iso osa eläkeläisistä on halukas tekemään myös eläkkeellä töitä. Tämä on hyvä mahdollistaa eri tavoin.	
4.2. Kehitämme yhdenluukun palveluprosessia		
4.3. Tuemme ja painotamme aikuisasiakkaiden osaamisen kehittämistä työllisyyspalveluiden asiakasohjauksessa		
5.1. Luomme ja ylläpidämme puitteet monipuolisen vapaa-ajan ja harrastamisen mahdollisuuksiin		
5.2. Tarjoamme lapsille ja nuorille maksuttomia matalan kynnyksen harrastuksia kaikissa kouluissa	Lape: Harrastamisen mahdollisuus kaikille kouluille vaatii myös koordinoitua. Tärkeää olisi, että kaikilla kouluilla on tarjolla harrastusmahdollisuuksia suhteessa koulun oppilasmäärään.	
5.3. Kehitämme taiteen ja kulttuurin harrastusmahdollisuuksia uusissa ympäristöissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	Ikne: Tuusulassa ei ole tällä hetkellä riittävästi näyttelytilaa.	Uudistuvan palveluverkkosuunnitelman yhteydessä kartoitetaan näyttelytilamahdollisuuksia.
5.4. Laadimme ja toteutamme kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa		
5.5. Parannamme luonto- ja kulttuuriympäristökohteiden palveluita		

Päämäärä: Tuusulassa on hyvä elää		
Tavoite	Lausunto	Vastine
6.1. Kohtaamme tuusulalaiset yhdenvertaisina sukupuolesta, iästä, vammasta, seksuaalisesta suuntautumisesta, vakaumuksesta tai kulttuuritaustasta ja kielestä riippumatta. Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara.		
6.2. Panostamme hyvinvoinnin tukemiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja yhteisöön sitouttaviin toimiin	<p>Ikne: Ikääntyneiden yksinäisyyden vähentämiseen tulee luoda toimenpiteitä</p> <p>Lape: Kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat mm. yksinäisyyden kokemuksen, ahdistuneisuuden ja masentumisen lisääntyneen. Erityisesti ammattikoululaiset voivat huonommin kuin lukiolaiset. Mitä on suunniteltu heidän hyvinvointinsa edistämiseksi?</p> <p>Lape: Nuorisotyöntekijöiden lisääminen on hyvä tavoite. Koulunuorisotyön lisääminen vaatii kuitenkin suunnitelmassa tarkempaa avaamista. Millä tavalla koulunuorisotyön lisäämisen on suunniteltu näkyvän?</p>	<p>Hyvinvointisuunnitelman tueksi laaditaan ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmaa. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan yksinäisyyden vähentämiseen vaikuttavat toimenpiteet.</p> <p>Keuda, Steppi ja Hyrian kanssa rakennetaan yhteistyötä Ohjaamojen kanssa. Elinikäinen oppiminen, kutsunnat, lisäkutsunnat ja naisten erilliskutsuntapäivät Tuusula mukana. Alueellinen yhteistyö Ohjaamojen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Täsmennetään nuorten aikuisten hyvinvoinnin edistämistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.</p> <p>Tavoitteen toteutumiseksi on suunniteltu seuraavaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Koulunuorisotyöntekijät ovat aktiivisesti läsnä kouluilla.</li> <li>• Koulunuorisotyöntekijät yhdessä koulun henkilökunnan kanssa vastaavat ajankohtaisista ilmiöistä nouseviin asioihin (koulukiusaaminen, luokan ryhädynamiikka yms.).</li> <li>• Kehitämme yhteistyötä vanhempainyhdistyksen kanssa. Kirjaan nämä suoraan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.</li> </ul>
6.3. Tuemme tuusulalaisten toimintakykyä	Lape: miten lasten ja perheiden hyvinvointia tuetaan?	Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseen luodut tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu tarkemmin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.
7.1. Vahvistamme ja luomme yhteistyörakenteita sekä sujuvia palveluita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	Ikne: Ikäihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämistä Keusoten ja etenkin hyvinvointialueen sekä kunnan yhdyspinnalla tulee lisätä ja kuvata.	Hyvinvointisuunnitelmassa taulukon avulla kuvataan yhdyspintoja. Lisäksi alueellisiin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan ja ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmaan laaditaan ns. kuntakortit kuvaamaan suunnitelmien yhteyttä alueella ja kunnassa.

	<p>Lape: Varhaiskasvatuksen, koulupalveluiden ja muiden lasten ja perheiden palveluiden turvaaminen on erittäin tärkeää etenkin poikkeustilanteissa ja myös hyvinvointialuesiirtymän jälkeen. Lasten ja nuorten palvelut esim. oppilashuollon palvelut tulee säilyttää kouluissa lähipalveluina. Lisäksi koululaisille kuuluvat oppilashuollon palvelut tulee taata kaikkialla Tuusulassa.</p>	<p>Oppilashuollon palvelut ovat hyvinvointialueelle siirryttäessä kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnan palvelu. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään opiskelijan oikeudesta oppilashuoltoon.</p>
7.2. Koulutamme ja koordinoimme vapaaehtoistoimintaa yhdessä yhdistysten kanssa.		
7.3. Vahvistamme tuusulalaisten yhteisöllisyyttä ja luomme edellytyksiä eri-ikäisten kohtaamisille	<p>Lape: Ennalta ehkäiseviin toimiin on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, jotta ns. raskailta palveluilta välttyttäisiin. Onkin tärkeää, että ympäristöt tukevat ja turvaavat lasten ja nuorten yhteisöllisyyden rakentumista. Turvallisten aikuisten läsnäolo arjessa on tärkeää. Lisäksi koulujen ja päiväkotien tehtävänä on saattaa myös vanhempia yhteen ja luoda tukiverkostoja myös vanhemmille.</p>	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa tavoitteena on vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistaminen Keusoten ja muiden toimijoiden kanssa. Palveluiden tarjoamisessa painotetaan ennaltaehkäisyä ja matalan kynnyksen palveluita.</p>
7.4. Vahvistamme yhteisöllistä toimintakulttuuria		
8.1. Vahvistamme tuusulalaisten osallisuutta ja osallisuuden tunnetta elämän ja yhteiskunnan eri osa-alueilla.		
9.1. Vahvistamme elinikäistä oppimista	<p>Ikne: Elinikäisen oppimisen tulee koskea myös ikäihmisiä. Esimerkiksi taiteen perusopetus kuuluu myös ikäihmisille. Myös ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen kulttuurin keinoin tulisi näkyä suunnitelmassa.</p>	<p>Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen kulttuurin keinoin voidaan tuoda näkyväksi ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmassa ja kulttuurisessa hyvinvointisuunnitelmassa.</p>
10.1. Tavoittelemme laadukasta ja esteetöntä elinympäristöä	<p>Ikne: Tavoittelemme laadukasta ja esteetöntä elinympäristöä -tavoitteen toimenpide on periaatteessa hyvä, mutta miten se toteutetaan, jos paikallisia palveluita esim. sairaalapaikkoja vähennetään tai siirretään muihin kuntiin ja lisätään siten yksityisautoilua.</p>	<p>Toimenpide "vähennämme hiilidioksidipäästöjä sekä lisäämme uusiutuvan energian osuutta" ei toteudu, mikäli yksityisautoilu polttomooottoreilla ei vähene. Autokannan uusiutumisen myötä myös liikenteen hiilidioksidipäästöt vähenevät.</p>



10.2. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden tunnetta ja teemme Tuusulasta turvallisempaa paikkaa asua		
10.3. Teemme kattavaa elintarvikevalvontaa ja terveydellisten olosuhteiden valvontaa		

Päämäärä: Tuusula kehittyy kestävästi		
Tavoite	Lausunto	Vastine
11.1. Edistämme kestäväää kehitystä		
11.2. Toimimme vastuullisesti kuluttamisessa ja hankinnoissa		
11.3. Toteutamme ilmasto-ohjelmaa		
11.4. Vaikutamme hyvinvoinnin ja kestävyyttä edistäviin asenteisiin		
12.1. Vahvistamme kuntalaisten luontosuhdetta.		
12.2. Hyödynnämme aktiivisesti luontoa kasvu- ja oppimisympäristönä		
12.3. Seuraamme Tuusulanjärven kunnostusta rehevöitymismittareilla		
12.4. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä		
12.5. Kehitämme viherympäristöjä kuntalaisten tarpeita vastaaviksi		
13.1. Kehitämme joukkoliikennettä ja luomme edellytyksiä erilaisille liikkumisen muodoille	Ikne: Liikenneyhteyksien kehittämisessä tulee huomioida, että bussin odottaminen tulee olla ikäihmisille turvallista ja odottaessa istumapaikat ovat mahdollisia. Julkisen liikenteen linjoja tulee kulkea myös päivällä ja taajama-alueiden ulkopuolelle. Mahdollisuus liityntäpysäköintiin tulee taata, jotta joukkoliikenteen pysäkeille pääsy on luontevaa.	Pysäkkejä uudistetaan vuosittain. Julkisen liikenteen linjasto suunnitellaan yhdessä HSL:n kanssa ja linjojen käyttäjien määrä on yhteydessä linjojen määrään.  Liityntäpysäköintiin kiinnitetään huomiota.

## Muita huomioita:

- Hyvinvointisuunnitelman jatkovalmistelussa tulee kiinnittää enemmän huomiota konkreettisiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin
- Tavoitteita on paljon, voisiko niitä yhdistää laajemmiksi kokonaisuuksiksi
- Suunnitelmassa ei ole mainittu mittareita, joilla tavoitteiden toteutumista seurataan. Tavoitteiden toteutumisen seuranta voi jäädä ilman mittareita vaillinaiseksi.
- Suunnitelman luonnoksen saavutettavuus on heikko. Esimerkiksi tekstiä on liikaa ja tekstin värit hankaloittavat lukemista.
- Hyvinvointisuunnitelman laatiminen monialaisissa työryhmissä ja yhteistyössä alueellisen toimijan Keusoten kanssa on ollut tärkeää
- Kuntastrategian rakennetta noudattava hyvinvointisuunnitelma mahdollistaa hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien tavoitteiden tarkastelua osana kuntastrategian toteutumista
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on monipuolinen kokonaisuus, jonka toteuttamiseen tarvitaan suunnitteluvaiheen kaltaista monialaista yhteistyötä.
- Hyvinvointikertomus on tärkeä työkalu arvioitaessa tuusulalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Palvelujen edellyttämistä resursseista on huolehdittava myös jatkossa.
- Hyvinvointisuunnitelmassa tulisi huomioida eriytyminen (esim. terveydenhuollon tarpeen ja elintasosta johtuvien ongelmien voidaan ennakoida kasaantuvan entistä vahvemmin samoille ihmisille) ja kuluttajavalintojen muuttuminen (monia palveluita ei voida markkinoida kuten ennen, jotta ne saavuttaisivat kuluttajat)
- Tavoitteista osa on melko yleisluontoisia, ja esimerkiksi oppimiserojen kaventamisen kohdalla hyvin haastaviakin. Keinoja kunnianhimoisiin tavoitteisiin tulisi tutkia levein hartioin ja niistä käydään avointa keskustelua.
- Jos hyvinvointisuunnitelmaa tai sen pääkohtia halutaan jakaa esimerkiksi kunnan henkilöstölle ohjeistuksina, kannattaa pyrkiä edelleen lähemmäs konkretiaa.
- Hyvinvointisuunnitelma saatu selvästi tiivistettyä. Se on oikea suunta, kun ymmärrettävyyttä kuntalaisen näkökulmasta halutaan parantaa.